

**EN HÖJD
RÖST.**

PROPOSITION

En höjd röst för en hållbar ekonomi

Inriktning för en trygg och långsiktig ekonomi
i Vårdförbundet

16 Ekonomi

16.1 Proposition: En höjd röst för en hållbar ekonomi

Kongressens beslut

Att anta ekonomipropositionen för åren 2023–2026 med följande att-satser:

- Att** ordinarie medlemsavgift fastställs till 315 kr per månad från och med januari 2023.
- Att** kongressen fastställer den ekonomiska inriktningen för åren 2023–2026 med ett ackumulerat verksamhetsresultat på +/- noll i enlighet med propositionen.
- Att** konfliktfonden fastställs till 250 miljoner kronor 1 januari år 2023 och att det fria egna kapitalet får användas till konfliktersättning om konfliktfonden inte är tillräcklig.
- Att** parallellt med en höjning även se över användningen av konsulter, tjänsteköp, samt anställda org.

Inledning

Ekonomipropositionen omfattar följande delar:

- Ekonomisk inriktning år 2023–2026
- Medlemsavgiftens storlek
- Konfliktfondens storlek

De tre delarna gäller framtida intäkter, kostnader och bundet eget kapital. Delarna har en direkt påverkan på varandra och därför behöver ekonomipropositionen ses som en helhet.

För att Vårdförbundet nu och i framtiden ska vara en stabil och attraktiv medlemsorganisation som har resurser att driva medlemmarnas frågor och utveckla verksamheten behövs en långsiktigt hållbar ekonomi. En långsiktigt hållbar ekonomi innebär att förbundets intäkter är tillräckligt höga så de täcker de kostnader som uppstår i verksamheten. Detta så att verksamheten inte går med underskott.

Organisationen behöver även ett eget kapital. Ett stort eget kapital visar en organisations finansiella styrka både som avtalspart och som medlemsorganisation. Det ger även en långsiktig stabilitet och framtida flexibilitet.

Det är nödvändigt att leverera ett positivt resultat över tid för att bygga upp och värdesäkra det egna kapitalet, vilket främst görs genom avkastning på placeringar. Värdesäkring innebär att det egna kapitalet ska öka i värde för att följa kostnadsutvecklingen i samhället.

En hållbar ekonomi med ett värdesäkrat kapital skapar förutsättningar för en verksamhet där Vårdförbundet når både nuvarande och framtida målsättningar.

Utveckling kongressperioden 2019–2022

Den ekonomiska inriktning som beslöts på kongressen 2018 innebar ett ackumulerat verksamhetsresultat på 21,3 mkr under kongressperioden. Det egna kapitalet skulle värdesäkras genom en ökning med 40 mkr vilket motsvarar en ökning i takt med Sveriges inflationsmål på 2%. En ökning med 40 mkr innebar att kapitalet skulle ha samma värde och köpkraft år 2022 som år 2018. Detta är uppnått.

Under perioden 2019–2022 har Vårdförbundet haft en god ekonomi där intäkter varit högre än verksamhetskostnader. Det har varit ett stort fokus på rekrytering med målet att bli fler och därmed en starkare organisation. Kostnader har minskat till följd av översyn av förbundets hyrda lokaler och en effektivisering av administrativa processer. Även kostnader för resor har minskat markant jämfört mot tidigare år då ett stort antal möten och aktiviteter genomfördes digitalt eller ställdes in pga. pandemin. Ackumulerat verksamhetsresultat har under kongressperioden varit högre än den ekonomiska inriktningen som beslöts på kongressen 2018.

Verksamhetsresultat, miljoner kronor	2019	2020	2021	2022	Ackumulerat kongressperioden
Ekonomisk inriktning från kongress 2018	19	11	3	-12	21
Verksamhetsresultat utfall samt budget -22	10	12	36	-12	46
Avvik inriktning - utfall/budget	-8	1	33	-1	25

Ekonomisk inriktning år 2023–2026

Den ekonomiska inriktningen beslutas av kongressen och utifrån den och med hänsyn tagen till aktuella förutsättningar och förändringar i omvärlden fastställer förbundsstyrelsen en budget för varje år. Från årsskiftet 2021/2022 ser vi redan en ökad turbulens i ekonomin med höjda räntor och högre inflation som följd. Även om framtiden är svår att förutspå finns det ett värde i att ha en gemensam idé om önskad utveckling. Den ekonomiska inriktningen är del i styrningen av förbundet.

Förbundsstyrelsens förslag i den ekonomiska inriktningen för år 2023–2026 är en hållbar ekonomi där intäkterna under perioden ska vara tillräckligt höga så

att de täcker verksamhetens kostnader. Förslaget är ett ackumulerat verksamhetsresultat på plus minus noll. Det egna kapitalet värdesäkras dvs ökar i takt med inflationen genom avkastning av kapitalplaceringar.

För att nå önskad ekonomisk inriktning där intäkter täcker verksamhetskostnader krävs att

- medlemsavgiften höjs
- antal yrkesverksamma betalande medlemmar ökar
- kostnadsöversyn och vidareutveckling av arbetssätt fortsätter

Resultat, miljoner kronor	2023	2024	2025	2026	Akkumulerat kongressperioden
Intäkter	350	351	353	355	1 409
Verksamhetskostnader	-342	-346	-353	-368	-1 409
Verksamhetsresultat	8	5	0	-13	0
Finansnetto, bokslutsdisp., skatt	17	14	15	14	60
Resultat	25	19	15	1	60

Intäkter

Kongressen ska besluta om medlemsavgiftens storlek. Vårdförbundets intäkter består till ca 98% av inbetalda medlemsavgifter. Det gör att antalet medlemmar och storleken på medlemsavgiften för yrkesverksamma är helt avgörande för Vårdförbundets intäkter. Detta i sin tur avgör hur höga förbundets kostnader kan vara då intäkterna över tid inte kan vara lägre än kostnaderna.

Att bibehålla befintliga och att rekrytera nya medlemmar är viktigt för att Vårdförbundet ska vara en stark kollektivavtalsbärande medlemsorganisation men även för att ha en stark ekonomi.

Förbundsstyrelsen har ambitionen att antalet yrkesverksamma medlemmar ska öka med 500 medlemmar varje år under kongressperioden. Det motsvarar ca 23 nya medlemmar per avdelning och år sett till nuvarande organisation. Dock har avdelningarna olika förutsättningar och möjligheter till nyrekrytering men totalt sett anses det vara ett nåbart mål. Detta ger 18–20 mkr i ökade intäkter under perioden.

Storleken på medlemsavgiften är den andra parametern som har betydelse för intäkternas nivå. Om Vårdförbundet även fortsättningsvis ska ha en hållbar ekonomi där intäkterna ska täcka verksamhetskostnaderna under kongressperioden behöver medlemsavgiften höjas. Detta då kostnaderna ökar varje år i takt med inflation. Förbundsstyrelsens förslag är en höjning av avgiften med 20 kr per månad för yrkesverksamma medlemmar.

Att bibehålla nuvarande avgiftsnivå leder till att verksamheten kommer att gå med underskott. Det leder även till att medlemsavgiften kongressperioden 2026–2030 behöver höjas med ett högt belopp (uppskattningsvis runt 50 kr) med risk att antalet medlemmar då minskar. Alternativet till en höjning av

medlemsavgiften är kraftiga kostnadsminskningar och ändrat medlemserbjudande.

Se bilaga 1 Medlemsavgiftens storlek

Verksamhetskostnader

Att bedriva verksamhet genererar kostnader, både fasta och rörliga. Varje år höjs kostnader i takt med inflation. För att vara en relevant organisation är det nödvändigt att ständigt se över kostnader och hitta kostnadseffektiva lösningar, exempelvis genom att fortsätta att utveckla interna digitala processer, hålla fast i digitala möten, utveckla det digitala erbjudandet till medlem, anpassa lokalyta efter behov och organisation, automatisera rutinartat arbete och vara modiga att pröva nya arbetssätt. Detta med syfte att medlemmarnas pengar ska användas klokt och i linje med Vårdförbundets mål.

Vårdförbundet är en ideell organisation utan vinstintresse. Förbundsstyrelsens förslag innebär att verksamhetskostnader ligger i nivå med intäkterna för att uppnå en hållbar ekonomi.

Finansiella resultatposter

Vårdförbundet har finansiella tillgångar. Det är aktier, fondandelar samt medel placerade på bankkonton. Dessa placeringar är långsiktiga och syftar till värdeökning genom att få avkastning och därmed hålla tillgångens värde intakt i relation till inflationen. Detta kan även beskrivas som att värdesäkra kapitalet.

Aktie- och räntemarknadens utveckling varierar kraftigt mellan olika år. En positiv avkastning är ej garanterad ett enskilt år och variationer mellan åren är normalt. De senaste 10 åren har dock målsättningen på en värdeökning på 2% överträffats årligen. Över tid genereras överskott som bygger upp det egna kapitalet.

Ansvar, målsättning för avkastning och vilka risker som kan tas i placeringarna regleras i en placeringspolicy fastställd av förbundsstyrelsen.

Resultat

Hur Vårdförbundets ekonomi utvecklats sammanställs i en årsredovisning vid varje årsskifte. Verksamhetsresultatet visar summan av intäkter minus summan av verksamhetskostnader. Därefter ser man hur de finansiella resultatposterna utvecklats, beräknar bokslutsdispositioner (som är en bokföringsmässig transaktion för att utjämna skatt mellan år) samt skatt. Då får man det ekonomiska resultat som även brukar benämnas "resultat på sista raden".

Det är "resultatet på sista raden" som ökar det egna kapitalet om det är positivt och minskar det egna kapitalet om det blivit förlust.

Eget kapital

Vårdförbundet har ett eget kapital som byggts upp av tidigare års positiva resultat. Syftet med kapitalet är kunna finansiera en eller flera på varandra följande konflikter men även som en säkerhet vid extraordinära händelser. Eget kapital behövs även för investeringar och för att behålla kontinuitet om verksamheten skulle gå med förlust någon period.

Kapitalet ska förutom ovanstående vara tillräckligt stort för att kunna finansiera skadestånd, företråda medlem i rättsprocesser och det ska även räcka för att finansiera framtida åtaganden.

Det egna kapitalet är skillnaden mellan summan av Vårdförbundets tillgångar och summan av skulder. Dvs det egna kapitalet visar värdet man har kvar om alla skulder vore betalda.

Vårdförbundets tillgångar är bland annat banktillgodohavanden, ägd fastighet, bostadsrätter och fordringar på till exempel medlemmar och andra som ännu inte gjort sin betalning till Vårdförbundet.

Vårdförbundets skulder är bland annat skuld till leverantörer, skuld till Skatteverket och semesterlöneskuld till anställda.

Balansräkning, miljoner kronor	2021-12-31
Tillgångar	786
Skulder	164
Eget kapital	622

Det egna kapitalet är uppdelat i fritt eget kapital och bundet, så kallat ändamålsbestämt, eget kapital. Konfliktfonden är klassad som bundet eget kapital och är för närvarande 225 mkr. Dessa pengar är reserverade i bokföringen och kan enbart användas vid konflikt.

Kongressen ska besluta om konfliktfondens storlek.

Se bilaga två Konfliktfondens storlek.

Principer som ligger till grund för propositionen:

- Vårdförbundet ska vara en växande och stark organisation
- Vårdförbundet ska utveckla och förvalta tillgångarna för att bibehålla och öka värden

- Vårdförbundets kapital är tidigare medlemmars inbetalade avgifter samt ger nuvarande och framtida medlemmar förutsättningar att nå målen. Hanteringen ska därför vara försiktig och realistisk.
- Vårdförbundet ska utveckla organisationen för att tillmötesgå medlemmarnas intressen och för att vara en relevant och kostnadseffektiv organisation nu och i framtiden

16.1.1 Medlemsavgiftens storlek

Kongressen beslutar om medlemsavgiften storlek. Det är ordinarie avgift för yrkesverksamma som avses.

Vårdförbundet har haft oförändrad medlemsavgift för yrkesverksamma sedan 2019. Avgiften är 295 kr per månad. Vårdförbundets kostnader har däremot höjts i takt med inflation. Även medlemmarnas löner har ökat vilket innebär att avgiftens del av medlemmarnas inkomst minskat.

Medlemsavgift för yrkesverksamma 2006–2022

2006–2009	trappa upp till 250 kr beroende på lönenivå
2010-2014	250 kr per månad (en avgift oavsett lön)
2015-2018	265 kr per månad (en avgift oavsett lön)
2019-2022	295 kr per månad (en avgift oavsett lön)

Nuvarande avgiftsmodell – en avgift men med vissa undantag - bygger på att alla medlemmar har samma rättigheter inom förbundet. Rättigheterna följer av stadgan. Mot den bakgrunden har det också ansetts lämpligt att alla betalar samma avgift. Det finns dock möjlighet till reducerad avgift.

Omvärld, medlemsavgift andra förbund

Många förbunds medlemsavgifter ligger ungefär på samma nivå som Vårdförbundets. Dock förändras de vid olika tillfällen och i olika takt bla. beroende på när kongress infaller. Innehållet i medlemserbudandet kan även skilja sig åt men när det kommer till förväntningarna från medlemmar är de ofta desamma. Det är inte säkert att medlemmarna ser eller upplever en skillnad mellan de olika förbunden när de väljer vilket förbund de ska vara anslutna till.

Förbundsstyrelsens förslag

En avgiftshöjning bedöms som möjlig utan att det nämnvärt kommer påverka antalet medlemmar. Om medlemsavgiften skulle höjas i takt med Riksbankens inflationsmål 2% under perioden 2023–2026 motsvarar det en ökning på 24 kronor. Alternativet till en höjning är kraftigt minskade kostnader vilket påverkar organisationen och medlemserbudandet negativt.

Förbundsstyrelsen föreslår en höjning av ordinarie medlemsavgift med 20 kronor till 315 kr för yrkesverksam medlem från den 1 januari 2023 fram till nästkommande kongressperiod. Detta skulle ge en intäktsökning på närmare 90 mkr under perioden och innebär att intäkterna täcker verksamhetskostnaderna. Dessutom ges kongressen 2026 goda förutsättningar till fortsatt verksamhet.

16.1.2 Konfliktfondens storlek

Konfliktfonden är en del i att Vårdförbundet är en stark avtalspart i förhandlingar. Förbundet ska ha resurser för att kunna driva kraven i flera på varandra följande avtalsrörelser.

Konfliktfonden - del av egna kapitalet

För ett fackförbund är ett starkt eget kapital centralt för att kunna driva krav i förhandlingar. Det är viktigt att det finns resurser att tillgå om avtalsparter inte kommer överens och konflikt utlyses.

För att säkerställa att det finns resurser vid eventuell konflikt klassas en del av det egna kapitalet som konfliktfond. Det innebär att beloppet blir bundet, s.k. ändamålsbestämt, kapital och får enbart användas till kostnader som uppstår i händelse av konflikt. Nivån på konfliktfonden ska möjliggöra att driva krav i flera på varandra följande avtalsrörelser. För att organisationen ska ha handlingsfrihet kan inte hela kapitalet klassas som ändamålsbestämt. En bedömning av rimlig nivå måste göras.

Vad ersätts vid en konflikt?

Konfliktersättning utbetalas i form av individuellt beräknad ersättning för varje kalenderdag som medlemmen får löneavdrag på grund av konflikt. Det innebär att nivån på konfliktersättning följer och ökar i takt med medlemmarnas löneutveckling.

Vid konflikt bokförs ersättningarna till de medlemmar som är uttagna i strejk som en verksamhetskostnad dvs. en konflikt påverkar verksamhetsresultatet negativt. Den totala utbetalda summan minskar konfliktfonden. Därefter görs en överföring från det fria egna kapitalet till konfliktfonden så att den åter når den nivå kongressen beslutat. Detta görs i den takt fritt eget kapital finns att tillgå.

Vad kostar en konflikt?

Vad en konflikt kostar beror på vilka stridsåtgärder som används, antalet medlemmar som tas ut i konflikt, vad som ersätts i form av konfliktersättning, hur länge konflikten pågår och sysselsättningsgraden bland de som tas ut.

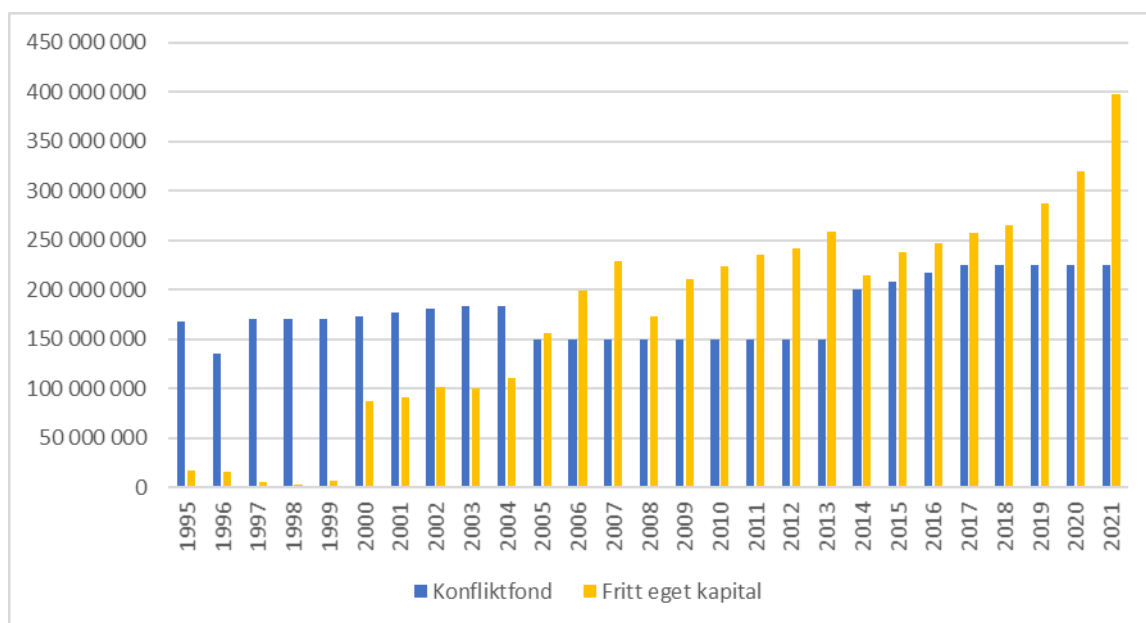

Olika avtal gäller för olika sektorer och arbetsgivare. De olika avtalen har olika löptider. Det finns även en begränsning då en konflikt kan bli samhällsfarlig.

De senaste 30 åren har Vårdförbundet varit i konflikt vid två tillfällen. Konflikten 1995/1996 omfattade ca 7 000 medlemmar och varade i 7 veckor. Den kostade Vårdförbundet ca 38 miljoner kronor, vilket motsvarar ca 88 mkr omräknat till dagens lönenivå.

Konflikten år 2008 omfattade 10 000 medlemmar och pågick i 6 veckor. Kostnaden uppgick till ca 89 mkr, vilket motsvarar ca 137 mkr omräknat till dagens lönenivå.

Utveckling av det egna kapitalet över tid

Diagrammet ovan visar konfliktfondens storlek över tid och i förhållande till fritt eget kapital. Vårdförbundet var i konflikt år 1995/1996 samt 2008. Ingen konfliktersättning har betalats ut därefter.

År 1997–2004 uppräknades konfliktfonden med KPI för att uppgå till 170 miljoner kr i 1997 års penningvärde. Fram till år 2000 var det fria egna kapitalet försumbart litet och Vårdförbundet väldigt sårbart om något oförutsett inträffat.

År 2000 fick Vårdförbundet 65 miljoner kr i SPP återbäring, vilket ökade det fria egna kapitalet. År 2005 löstes ca 33 miljoner kr upp från konfliktfonden och överfördes till fritt eget kapital. Från år 2005 är fritt eget kapital större än konfliktfonden.

Kongress 2011 beslutade att konfliktfonden skulle uppgå till 150 mkr, vilket ansågs vara en rimlig nivå på avsättningen. Beslutet sa också att om

kostnaderna för en eventuell konflikt skulle överstiga 150 mkr, kunde finansiering ske med överskjutande eget kapital. Konfliktfonden utgjorde 37% av totalt eget kapital år 2011.

Kongress 2014 beslutade att fastställa konfliktfonden till 200 mkr under 2015–2017 men med en årlig värdesäkring i förhållande till löneindex. En ökad avsättning kostnadsförs inte utan fritt eget kapital flyttas till konfliktfonden och blir därmed ändamålsbestämt. Konfliktfonden utgjorde 45% av totalt eget kapital år 2015.

Kongress 2018 beslutade att konfliktfonden skulle uppgå till 225 mkr och att det fria egna kapitalet får användas till konfliktersättning om konfliktfonden inte är tillräcklig. Ingen årlig uppräknings sker. Möjligheten att använda det fria egna kapitalet skapar utrymme och flexibilitet. År 2020 utgjorde konfliktfonden 41% av totalt eget kapital.

Förbundsstyrelsens förslag

Förbundsstyrelsen föreslår en höjning av konfliktfonden från 225 mkr till 250 mkr från år 2023 med möjligheten att det fria egna kapitalet kan användas till konfliktersättning om konfliktfonden inte är tillräcklig.

Höjningen följer medlemmarnas löneutveckling dvs det är samma förhållande som tidigare höjning.